

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНЦІЇ НА ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТИЧНОМУ РИНКУ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ІНТЕГРАЦІЇ З ЕНЕРГЕТИЧНИМИ РИНКАМИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Забезпечення конкуренції на електроенергетичному ринку України є важливим завданням держави, не тільки з огляду взяті на себе обов'язки перед Європейським Союзом, а й з метою забезпечення диверсифікації, сталого розвитку та добробуту населення. Звичайно, за умов значного руйнування енергетичної інфраструктури, на даний час, першочерговою ціллю є її відновлення та стабілізація. Разом з тим, досить важливим, навіть за наявності вказаних обставин, залишається питання правового підґрунтя забезпечення конкуренції на електроенергетичному ринку України в період повоєнного відновлення.

В Україні рядом нормативних положень проголошено здійснення діяльності (не враховуючи передачу та розподіл електричної енергії) на ринку електроенергетики на конкурентних засадах. Крім цього, як логічний наслідок, встановлено ряд механізмів та інструментів забезпечення такої конкуренції та запобігання зловживання монополічним становищем. Особливого значення вказане питання набуває, зважаючи на соціально-економічні причини (забезпечення добробуту населення, закладення ціни електроенергії у вартості більшості товарів, робіт та послуг тощо), а також міжнародні зобов'язання, взяті на себе Україною в рамках Договору про заснування Енергетичного Співтовариства та Угодою про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони.

Статтю присвячено дослідженню питання правового регулювання питання забезпечення конкуренції на електроенергетичному ринку України, основних передумов запровадження в Україні відповідної правової регламентації. Крім того, досліджено питання впливу євроінтеграційних процесів, а також синхронізації української енергосистеми з Європейською мережею системних операторів передачі електроенергії на формування відповідної правової бази, яка регулює питання гарантування та забезпечення конкуренції на ринку електроенергетики. Досліджено переваги створення та існування конкурентного ринку електроенергетики в Україні, а також основні виклики, які стоять перед нашою державою на шляху до завершення створення відповідного конкурентного ринку.

Ключові слова: електроенергія, електроенергетичний ринок, конкуренція, ENTSO-E.

Постановка проблеми. Україною досить давно приділяється значна увага створенню правових передумов існування та забезпечення конкуренції на електроенергетичному ринку України. Вказане підкреслюється в ряді нормативно-правових актів, основним з яких є Закон України «Про ринок електричної енергії» від 13 квітня 2017 року № 2019-VIII. Водночас, станом на даний час, формування повністю конкурентного ринку електроенергетики в нашій державі не завершено. Таким чином, виникає необхідність в дослідженні питання правового регулювання забезпечення конкуренції на електроенерге-

тичному ринку України, основних передумов, причин та переваг переходу до конкурентного ринку електроенергії, а також значення євроінтеграційних процесів для відповідної правової регламентації вказаних суспільних відносин.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Деяким окремим аспектам питання забезпечення конкуренції на електроенергетичному ринку України присвячена увага в роботах Рекової Н.Ю., Біленької Ю.О. [11], Павлова К.В., Павлової О.М., Романюк Р.В. [10], Зробок О.О. [13] та інших. Разом з тим, питання використання нормативно-правового під-

грунта та інструментів для створення та забезпечення конкуренції на електроенергетичному ринку України потребує більш детального дослідження як окремого явища, в тому числі, в аспекті гармонізації українського законодавства з директивами ЄС у відповідній сфері.

Метою статті є дослідження питання нормативно-правового регулювання забезпечення конкуренції на електроенергетичному ринку України, основних передумов, причин та переваг переходу до конкурентного ринку електроенергії, в тому числі, в аспекті євроінтеграційних процесів та відповідних зобов'язань, взятих на себе Україною. Стаття виконана в межах фундаментальної теми дослідження «Теоретико-правові засади інноваційного розвитку енергетичної системи України», номер державної реєстрації РК УкрІНТЕІ № 0124U005149.

Виклад основного матеріалу. В інноваційному суспільстві, на сьогодні, складно переоцінити роль енергетики. Забезпечення доступу всіх людей до прийнятних за ціною, надійних, сталих і сучасних джерел енергії є сьомою ціллю сталого розвитку, визначеною Генеральною Асамблеєю ООН у відповідній резолюції від 25 вересня 2015 року [1]. Електроенергетика є базовою галуззю національної економіки, ефективне функціонування якої вбачається необхідною умовою стабілізації, структурних перетворень економіки, задоволення потреб населення та суспільного виробництва в електричній енергії, а від надійного і сталого функціонування галузі залежить рівень енергетичної безпеки держави [2, с. 35].

В Україні внаслідок російських атак на електроенергетичну інфраструктуру, знищення значної частини великої теплової, гідроенергетики та інших об'єктів, потреби відновлення електроенергетичного сектору оцінені на загальну суму у \$33,8 млрд [3]. За таких умов, вся діяльність держави на даний час та у післявоєнний період у вказаній сфері буде спрямована виключно на відновлення зазначеної інфраструктури з метою забезпечення населення та бізнесу електроенергією в достатньому обсязі та мінімізації несприятливих наслідків від її нестачі. При цьому, досить важливим, навіть за наявності вказаних обставин, залишається питання забезпечення конкуренції на електроенергетичному ринку України в період повоєнного відновлення.

При цьому, доцільно зазначити, що зі статті 337 Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони [4] (далі – Угода про асоціацію), вбачається, що сторони домовилися продовжувати та активізувати існуюче співробітництво у сфері енергетики (в тому числі, у нормативно-правовому

аспекті) з метою підвищення енергетичної безпеки, конкурентоспроможності та стабільності. Таке взаємне співробітництво включає, серед іншого, сферу розвитку конкурентоспроможних, прозорих і недискримінаційних енергетичних ринків на основі правил та стандартів ЄС шляхом проведення регуляторних реформ.

Після ратифікації вказаної Угоди про асоціацію Україною було розпочато реформування ринку електроенергії України, де одним з ключових аспектів стало забезпечення конкуренції на вказаному ринку. Вказане підтверджувалось, зокрема, документом (на сьогодні втратив чинність), який окреслював стратегічні орієнтири розвитку паливно-енергетичного комплексу України на період до 2035 року - Енергетичною стратегією України на період до 2035 року «Безпека, енергоефективність, конкурентоспроможність», схваленою відповідним розпорядженням Кабінету Міністрів України № 605-р від 18 серпня 2017 року [5]. Так, останнім констатувалось, що у світі здійснюється перехід від застарілої моделі функціонування енергетичного сектору, в якому домінувала недосконала конкуренція на ринках електроенергії - до нової моделі, в якій створюється більш конкурентне середовище, а також визначалось, що фундаментальною передумовою формування сприятливого інвестиційного клімату в українському енергетичному секторі є, зокрема, запровадження незалежного, постійного та дієвого нагляду у сфері конкуренції та швидке запровадження умов ринкового ціноутворення на недискримінаційних засадах.

З початку реформування ринку електроенергії України запроваджено ряд положень, які покликані забезпечити розвиток та захист конкуренції. Перш за все, доцільно зазначити, що відповідно до статті першої Закону України «Про захист економічної конкуренції» [6] економічною конкуренцією (конкурентією) є змагання між суб'єктами господарювання з метою здобуття завдяки власним досягненням переваг над іншими суб'єктами господарювання, внаслідок чого споживачі, суб'єкти господарювання мають можливість вибирати між кількома продавцями, покупцями, а окремий суб'єкт господарювання не може визначати умови обороту товарів на ринку.

Законом України «Про ринок електричної енергії» [7] визначено, що ринок електричної енергії функціонує на конкурентних засадах, крім діяльності суб'єктів природних монополій, з обмеженнями, встановленими цим Законом; функціонування ринку електричної енергії здійснюється, зокрема, на принципі добросовісної конкуренції (стаття третя). Іншими статтями вказаного Закону України «Про ринок електричної енергії» також визначені норми щодо розвитку та захисту конкуренції. Зокрема, встановлено, що до основних завдань та повноважень регу-

лятора на ринку електричної енергії належать, в тому числі, сприяння становленню конкурентного єдиного ринку електричної енергії в рамках Енергетичного Співтовариства з урахуванням інтересів забезпечення безпеки постачання електричної енергії та сталості навколишнього середовища, розвиток конкуренції та забезпечення належного функціонування регіональних (міжнародних) ринків у рамках Енергетичного Співтовариства, створення передумов для отримання покупцями економічних вигод від ефективного функціонування ринку електричної енергії шляхом сприяння конкуренції на ринку електричної енергії, здійснення моніторингу прозорості та конкуренції на ринку електричної енергії та інші.

В свою чергу, Законом України «Про природні монополії» [8], передача електричної енергії та розподіл електричної енергії (передача електричної енергії місцевими (локальними) електромережами) визначені як діяльність суб'єктів природних монополій (стан товарного ринку, при якому задоволення попиту на цьому ринку є більш ефективним за умови відсутності конкуренції внаслідок технологічних особливостей виробництва (у зв'язку з істотним зменшенням витрат виробництва на одиницю товару в міру збільшення обсягів виробництва), а товари (послуги), що виробляються суб'єктами природних монополій, не можуть бути замінені у споживанні іншими товарами (послугами), у зв'язку з чим попит на цьому товарному ринку менше залежить від зміни цін на ці товари (послуги), ніж попит на інші товари (послуги)).

Тобто, діяльність з виробництва та постачання електричної енергії в Україні здійснюється на конкурентних засадах, а законодавством визначено ряд положень, які покликані забезпечувати таку конкуренцію.

Виходячи з викладеного, варто відзначити, що загальна структура ринку електроенергії в Україні дуже схожа на структуру ринків електроенергії в Європейському Союзі, де існує чітке розмежування між конкурентними та неконкурентними видами діяльності. Передача та розподіл електроенергії за своєю сутністю є неконкурентними видами діяльності, що є виправданим з огляду на їхні характеристики природної монополії та відповідає міжнародній практиці. Законодавство, що регулює ринки електроенергії, визнає виробництво, оптове та роздрібне постачання електроенергії конкурентними видами діяльності [9; с. 12].

Разом з тим, виникає питання щодо доцільності приділення значної уваги забезпеченню конкуренції саме на ринку електроенергетики, зважаючи на наявність загальних норм захисту конкуренції незалежно від виду діяльності, який здійснюють ті чи інші суб'єкти господарювання. В контексті вказано-

го, доцільно погодитись, що широке розуміння електроенергетичного ринку охоплює систему взаємних стосунків між суб'єктами, які виникають в процесі купівлі-продажу електричної енергії або дотичних послуг, передачі, розподілу, постачання електричної енергії кінцевим споживачам, особливістю якого є те, що на ньому не встановлено властивих для будь-якого іншого ринку, стихійних механізмів ціноутворення на засадах добросовісної конкуренції [10, с. 20]. Тобто, сам по собі ринок електроенергії є специфічним, який не має всіх ознак, приманних ринковим механізмам інших галузей, а відтак, потребує значної уваги з боку держави задля забезпечення конкуренції, в тому числі на нормативному-правовому рівні.

Відтак, правові положення та окремі інструменти щодо розвитку та підтримки конкуренції в сфері електроенергетики є вкрай важливими з огляду на ряд причин.

Можливості зловживання монополюючим становищем суб'єктами господарювання в сфері електроенергетики у вигляді ненадійності надання послуг, прагнення отримання додаткового доходу або покриття надмірних витрат за рахунок споживачів електричної енергії призводять до ризику негативного впливу на добробут громадян, формування додаткової витратної частини вартості продукції підприємств та ін. Зазначені обставини обумовлюють важливість реалізації антимонопольної політики держави, перш за все, створення умов для конкуренції в певному секторі і попередження зловживання монополюючим становищем [11; с. 48].

Крім того, важливим кроком для електроенергетичного сектору України в контексті євроінтеграційних процесів стало не лише підписання та набуття чинності Угоди про асоціацію, а й синхронізація українського електроенергетичного сектору з системою передачі електроенергії континентальної Європи. Синхронізація забезпечує роботу електричних мереж на одній частоті, що підвищує стабільність підключених систем і дозволяє глибше інтегрувати ринки електроенергії. В екстреній процедурі українська енергосистема була успішно синхронізована з Європейською мережею системних операторів передачі електроенергії (European Network of Transmission System Operators for Electricity, ENTSO-E) 16 березня 2022 року [9; с. 128].

Відтак, Україна має забезпечувати всі елементи конкурентного ринку, наявні в ЄС. В цьому аспекті, слід зазначити, що Європейським Союзом ще в 1996 року у відповідній Директиві щодо загальних правил функціонування внутрішнього ринку електроенергії визначались необхідність лібералізації енергетичних ринків, забезпечення рівного доступу до транспортно-розподільної мережі при одночасному існуванні

значної кількості конкуруючих компаній, вільного входу на ринок та виходу з нього тощо, а від трансформації відповідних ринків очікувався сприятливий вплив конкуренції, особливо на зниження витрат і тарифів, підвищення ефективності енерговиробництва і збільшення обсягу інвестицій [12, с. 122].

Крім ряду інших причин, пов'язаних з військовою агресією РФ проти України, очікуване розширення транскордонної торгівлі та тісніша інтеграція з ринками електроенергії ЄС пропонує великі потенційні вигоди для електроенергетики України, яка, ймовірно, зазнає значних змін у найближчі роки. Очевидно, що українські генеруючі підприємства з надлишковою потужністю могли б скористатися перевагами вищих цін на електроенергію в сусідніх країнах. [9; с. 17]. До того ж, як зазначено в Законі України «Про ринок електричної енергії» [7], на виконання зобов'язань України за Договором про заснування Енергетичного Співтовариства та Угодою про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, останній спрямований на імплементацію актів законодавства Енергетичного Співтовариства у сфері енергетики, а саме Директиви 2009/72/ЄС про спільні правила внутрішнього ринку електричної енергії та про скасування Директиви 2003/54/ЄС, Регламенту (ЄС) 714/2009 про умови доступу до мережі транскордонного обміну електроенергією та скасування Регламенту (ЄС) 1228/2003, Директиви 2005/89/ЄС про заходи для забезпечення безпеки інвестування до системи електропостачання та інфраструктури, Регламенту Європейського Парламенту і Ради (ЄС) № 1227/2011 від 25 жовтня 2011 року про доброчесність та прозорість на оптовому енергетичному ринку та рішеннями Ради міністрів Енергетичного Співтовариства. До запровадження

європейських правил міждержавної торгівлі електроенергії в Україні діяв механізм одностороннього добового аукціону, який не передбачав міжнародної конкуренції між гравцями ринків електроенергії двох країн-учасників міжнародної торгівлі. Європейський механізм спільного добового аукціону, який проходить одночасно для гравців ринків електроенергії обох країн, потребує від українських гравців формування міжнародної конкурентоспроможності [13].

Крім цього, варто погодитись [12, с. 131], що основним напрямом реформування світової електроенергетики на даний час є розвиток конкуренції у сфері виробництва електроенергії шляхом ліквідації природно-монопольних структур. І Україна, звичайно, не є виключенням у вказаному аспекті, хоча сьогодні жодна з розвинених країн повністю не завершила створення конкурентних електроенергетичних ринків.

Як підсумок, варто зазначити, що в Україні рядом нормативних положень проголошено здійснення діяльності (крім передачі та розподілу електричної енергії) на ринку електроенергетики на конкурентних засадах, а також передбачено ряд механізмів та інструментів забезпечення такої конкуренції та запобігання зловживання монопольним становищем. Значна увага вказаному питанню пояснюється рядом причин, серед яких є соціально-економічні (забезпечення добробуту населення, закладення ціни електроенергії у вартості більшості товарів, робіт та послуг тощо), так і міжнародні зобов'язання, взяті на себе Україною в рамках Договору про заснування Енергетичного Співтовариства та Угодою про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони.

ЛІТЕРАТУРА

1. Перетворення нашого світу: Порядок денний у сфері сталого розвитку до 2030 року : Резолюція Генеральної Асамблеї ООН від 25 вересня 2015 року. URL: <https://www.undp.org/uk/ukraine/publications/peretvorennya-nashoho-svitu-poryadok-dennyy-u-sferi-staloho-rozvytku-do-2030-roku>.
2. Гаркавенко С. Правове регулювання господарської діяльності на ринку електричної енергії України. *Law. State. Technology*. 2022. Вип. 1. С. 34-38.
3. Оцінка прямих збитків та непрямих втрат енергетичного сектору України внаслідок повномасштабного вторгнення росії станом на травень 2024 року. Kyiv School of Economics. 2024. URL: https://kse.ua/wp-content/uploads/2024/06/KSE_Vpliv-vii--ni-na-energetiku-UA-1.pdf (дата звернення: 20.04.2025).
4. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони від 27 червня 2014 року № 984_011. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011?find=1&text=%D0%BA%D0%BE%D0%BC%D0%B5%D1%80%D1%86#w1_51 (дата звернення: 20.04.2025).
5. Про схвалення Енергетичної стратегії України на період до 2035 року «Безпека, енергоефективність, конкурентоспроможність» : розпорядження Кабінету Міністрів України № 605-р від 18 серпня 2017 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/605-2017-p#Text> (дата звернення: 20.04.2025).

6. Про захист економічної конкуренції : Закон України від 11.01.2001 № 2210-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2210-14#Text> (дата звернення: 20.04.2025).
7. Про ринок електричної енергії : Закон України від 13.04.2017 № 2019-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2019-19?find=1&text=монопол#w1_26 (дата звернення: 20.04.2025).
8. Про природні монополії : Закон України від 20.04.2000 № 1682-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1682-14#Text> (дата звернення: 20.04.2025).
9. Ринкове дослідження стану конкуренції в електроенергетичному секторі України. 2023. *OECD Publishing*. Paris. С. 1-150. DOI: <https://doi.org/10.1787/ec253027-uk> (дата звернення: 20.04.2025).
10. Павлов К.В., Павлова О.М., Романюк Р.В. Організаційно-економічний механізм реформування електроенергетичного ринку в регіонах України : монографія / К.В. Павлов, О.М. Павлова, Р.В. Романюк – Луцьк. 2022. 223 с. URL: https://sylaprvdy.com/wp-content/uploads/2024/04/pavlov-pavlova-romanyuk_monografiya-2022-v1.pdf.
11. Рекова Н.Ю., Біленька Ю.О. Інструменти регулювання конкуренції на ринках електричної енергії: досвід ЄС та перспективи впровадження в Україні. *Приазовський економічний вісник*. 2017. Випуск 1(01). С. 48-55.
12. Даляк Н.А., Морозова О.С., Лозінська Л.Д., Кулик Т.П. Реструктуризація і прозорість світового енергетичного ринку. *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права. Серія економічна. Серія юридична*. 2022. Випуск 33. С. 120-132. DOI: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.7092793>.
13. Зробок О.О. Особливості формування міжнародної конкурентоспроможності підприємств електроенергетики України в межах ENTSO-E. *Економіка та суспільство*. 2024. Випуск 69. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/5149/5095> (дата звернення: 20.04.2025).

REFERENCES

1. Transforming our world: The 2030 Agenda for Sustainable Development: UN General Assembly Resolution of 25 September 2015. URL: <https://www.undp.org/uk/ukraine/publications/peretvorenniya-nashoho-svitu-poryadok-dennyu-u-sferi-staloho-rozvytku-do-2030-roku> [in Ukrainian].
2. Harkavenko S. (2022) Legal regulation of economic activity in the electricity market of Ukraine. *Law. State. Technology*. Vol. 1. P. 34-38. [in Ukrainian].
3. Assessment of direct and indirect losses of the energy sector of Ukraine as a result of a full-scale Russian invasion as of May 2024. Kyiv School of Economics. 2024. URL: https://kse.ua/wp-content/uploads/2024/06/KSE_Vpliv-vii-ni-na-energetiku_UA-1.pdf [in Ukrainian].
4. Association Agreement between Ukraine, of the one part, and the European Union, the European Atomic Energy Community and their Member States, of the other part, dated June 27, 2014 No. 984_011. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011?find=1&text=%D0%BA%D0%BE%D0%BC%D0%B5%D1%80%D1%86#w1_51 [in Ukrainian].
5. On approval of the Energy Strategy of Ukraine for the period until 2035 “Security, Energy Efficiency, Competitiveness”: Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine No. 605-p dated August 18, 2017. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/605-2017-p#Text> [in Ukrainian].
6. On the Protection of Economic Competition: Law of Ukraine dated 11.01.2001 No. 2210-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2210-14#Text> [in Ukrainian].
7. On the electricity market: Law of Ukraine dated 13.04.2017 No. 2019-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2019-19?find=1&text=монопол#w1_26 [in Ukrainian].
8. On natural monopolies: Law of Ukraine dated 20.04.2000 No. 1682-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1682-14#Text> [in Ukrainian].
9. Market study of the state of competition in the electricity sector of Ukraine. 2023. *OECD Publishing*. Paris. P. 1-150. DOI: <https://doi.org/10.1787/ec253027-uk> [in Ukrainian].
10. Pavlov K.V., Pavlova O.M., Romaniuk R.V. (2022) Organizational and economic mechanism of reforming the electricity market in the regions of Ukraine: monograph / K.V. Pavlov, O.M. Pavlova, R.V. Romanyuk – Lutsk. 223 p. URL: https://sylaprvdy.com/wp-content/uploads/2024/04/pavlov-pavlova-romanyuk_monografiya-2022-v1.pdf [in Ukrainian].
11. Rekova N.Yu., Bilenka Yu.O. Instruments for regulating competition in electricity markets: EU experience and prospects for implementation in Ukraine. *Azov Economic Bulletin*. 2017. Issue 1(01). P. 48-55. [in Ukrainian].

12. Daliak N.A., Morozova O.S., Lozinska L.D., Kulyk T.P. (2022) Restructuring and Transparency of the World Energy Market. *Scientific Notes of the Lviv University of Business and Law. Economic Series. Legal Series*. Issue 33. P. 120-132. DOI: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.7092793> [in Ukrainian].
13. Zrobok O.O. (2024) Peculiarities of the formation of international competitiveness of Ukrainian electric power enterprises within the framework of ENTSO-E. *Economy and Society*. Issue 69. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/5149/5095> [in Ukrainian].

CHUBENKO VIRA

PhD, *Senior Researcher* of the Scientific and Research Institute of Providing Legal Framework for the Innovative Development of NALS of Ukraine

LEGAL REGULATION OF ENSURING COMPETITION IN THE ELECTRICITY MARKET OF UKRAINE IN THE CONTEXT OF INTEGRATION WITH THE ENERGY MARKETS OF THE EUROPEAN UNION

Problem setting. Ukraine has long paid significant attention to creating legal prerequisites for the existence and ensuring competition in the Ukrainian electricity market. This is emphasized in a number of regulatory legal acts, the main of which is the Law of Ukraine “On the Electricity Market” dated April 13, 2017 No. 2019-VIII. At the same time, as of now, the formation of a fully competitive electricity market in our country has not been completed. Thus, there is a need to study the issue of legal regulation of ensuring competition in the electricity market of Ukraine, the main prerequisites, reasons and advantages of the transition to a competitive electricity market, as well as the importance of European integration processes for the appropriate legal regulation of these social relations.

Analysis of recent research and publications. Some separate aspects of the issue of ensuring competition in the electricity market of Ukraine are addressed in the works of Rekova N. Yu., Bilenska Yu.O. [11], Pavlov K.V., Pavlova O.M., Romanyuk R.V. [10], Zrobok O.O. [13] and others. At the same time, the issue of using the regulatory framework and instruments to create and ensure competition in the electricity market of Ukraine requires more detailed research as a separate phenomenon, including in the aspect of harmonizing Ukrainian legislation with EU directives in the relevant field.

Purpose of the research is to study the issue of regulatory and legal regulation of ensuring competition in the electricity market of Ukraine, the main prerequisites, reasons and advantages of the transition to a competitive electricity market, including in the aspect of European integration processes and relevant obligations undertaken by Ukraine. The article was carried out within the framework of the fundamental research topic “Theoretical and legal foundations of innovative development of the energy system of Ukraine”, state registration number 0124U005149.

Article’s main body. Ensuring competition in the electricity market of Ukraine is an important task of the state, not only in view of the obligations assumed before the European Union, but also in order to ensure diversification, sustainable development and well-being of the population. Of course, given the significant destruction of the energy infrastructure, the primary goal at present is its restoration and stabilization. However, even in the presence of these circumstances, the issue of the legal basis for ensuring competition in the electricity market of Ukraine during the post-war recovery period remains quite important.

The article is devoted to the study of the issue of legal regulation of ensuring competition in the electricity market of Ukraine, the main prerequisites for the introduction of appropriate legal regulation in Ukraine. In addition, the issue of the influence of European integration processes, as well as the synchronization of the Ukrainian power system with the European Network of Transmission System Operators, on the formation of an appropriate legal framework regulating the issues of guaranteeing and ensuring competition in the electricity market was investigated. The advantages of creating and maintaining a competitive electricity market in Ukraine are investigated, as well as the main challenges facing our state on the path to completing the creation of a corresponding competitive market.

Conclusions and prospects for the development. In Ukraine, along with regulatory provisions, the implementation of activities (except for energy transmission and distribution) in the electric power industry has been declared on a competitive basis, and a number of market mechanisms and instruments have been provided to ensure such competition and prevent abuse of a monopoly position. Considerable attention to this issue is explained by a number of reasons, including socio-economic (ensuring the well-being of the population, embedding the price of electricity in the cost of most goods, works and services, etc.), as well as international obligations assumed by Ukraine within the framework of the Treaty

establishing the Energy Community and the Association Agreement between Ukraine, of the one part, and the European Union, the European Atomic Energy Community and their Member States, of the other part.

Keywords: electricity, electricity market, competition, ENTSO-E.

За ДСТУ 8302:2015 цю статтю слід цитувати:

Чубенко В. А. Нормативно-правове регулювання забезпечення конкуренції на електроенергетичному ринку України в контексті інтеграції з енергетичними ринками європейського союзу. *Право та інновації*. 2025. № 2 (50). С. 115–121.